

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3840

Vragen van het lid **Van den Berge** (GroenLinks) aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *de miljardenkorting op Europese onderzoeksgelden* (ingezonden 31 juli 2020).

Antwoord van Minister **Van Engelshoven** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (ontvangen 24 augustus 2020).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht «Wetenschappers verbijsterd over minder Europese miljarden voor onderzoek»¹?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u toelichten waarom het advies van het Europees parlement om € 120 miljard toe te kennen voor het Europese onderzoeksprogramma Horizon Europe niet is overgenomen? Wat was de positie van de Nederlandse regering op dit punt?²

Antwoord 2

Nederland heeft tijdens de onderhandelingen voor het MFK 2021–2027 en het herstelinstrument ingezet op een modern en financieel houdbaar MFK, met meer aandacht voor nieuwe prioriteiten zoals onderzoek en innovatie, veiligheid, migratie en klimaat.³ Inzet was ook om een afdrachtenstijging voor Nederland te voorkomen. In het bereikte akkoord heeft het MFK een omvang van € 1.074 miljard in vastleggingen (in 2018 prijzen). Het Europees parlement heeft zich uitgesproken voor een MFK van € 1.324 miljard, waarvan Horizon Europe € 120 miljard zou moeten ontvangen.⁴ De door het Europees parlement voorgestelde omvang van het MFK en de bijbehorende

¹ NOS, 23 juli 2020 «Wetenschappers verbijsterd over minder Europese miljarden voor onderzoek» (<https://nos.nl/artikel/2341610-wetenschappers-verbijsterd-over-minder-europese-miljarden-voor-onderzoek.html>)

² ScienceGuide, 3 april 2019 «Cruciale weken voor Horizon Europe» (<https://www.scienceguide.nl/2019/04/cruciale-weeken-voor-horizon-europe/>)

³ Kamerstuk 21 501-20, nr. 1349

⁴ Interim- rapport over het MFK 2021–2027 – positie Europees parlement, P8_TA(2018)0449.

bedragen voor de verschillende programma's past niet in de Nederlandse inzet op een financieel houdbaar MFK en het voorkomen van een afdrachtenstijging voor Nederland.

In het bereikte akkoord stijgt het budget voor onderzoek en innovatie ten opzichte van de huidige programmaperiode. Horizon Europe zal in omvang toenemen en uit het MFK 2021–2027 een bedrag van € 76 miljard ontvangen. In de huidige programmaperiode is dat een bedrag van € 66 miljard (uitgaande van EU27, het VK niet meegerekend).⁵ Ook gaat er € 5 miljard uit het herstelinstrument *Next Generation EU* naar Horizon Europe. In totaal betreft het dus een stevige stijging van € 15 miljard. Het budget voor Horizon Europe uit het MFK 2021–2027 en het herstelinstrument tezamen stijgt dus met 22%.

Vraag 3

Deelt u de mening dat fundamenteel onderzoek en innovatie noodzakelijk zijn om de uitdagingen op het gebied van onder andere klimaat, duurzaamheid, digitalisering en gezondheidszorg het hoofd te bieden? Zo ja, hoe is dit te rijmen met het besluit om in het voorgestelde budget van Horizon Europe te snijden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Ik deel de mening dat fundamenteel onderzoek en innovatie noodzakelijk zijn om uitdagingen op het gebied van onder andere klimaat, duurzaamheid, digitalisering en gezondheidszorg het hoofd te bieden. Conform het BNC-fiche⁶ heeft Nederland zich in de onderhandelingen over Horizon Europe dan ook ingezet voor samenwerking door de gehele kennis- en innovatieketen heen om zo een brede kennisbasis te creëren en van daaruit oplossingen te vinden voor maatschappelijke uitdagingen en het Europese concurrentievermogen te versterken. In het huidige voorstel voor Horizon Europe wordt de gehele kennisketen, van fundamenteel onderzoek tot opschalen van innovatie, gefaciliteerd.

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 2 wordt in het budget voor Horizon Europe niet gesneden ten opzichte van Horizon 2020. Het budget voor Horizon Europe valt weliswaar lager uit dan het voorstel van de Europese Commissie en de wens van het Europees parlement, maar het budget voor Horizon Europe stijgt ten opzichte van Horizon 2020 in absolute en relatieve zin. Horizon Europe zal in de periode 2021–2027 een budget hebben van € 76 miljard, ten opzichte van € 66 miljard in de huidige programmaperiode. Het aandeel van onderzoek en innovatie in verhouding tot de totale omvang van het MFK stijgt van 6% in de huidige programmaperiode naar 7,1% in de periode 2021–2027. Daarnaast ontvangt Horizon Europe € 5 miljard uit het herstelinstrument *Next Generation EU* ten behoeve van onderzoek en innovatie op het gebied van gezondheidszorg, digitalisering en klimaat en ter ondersteuning van het innovatieve mkb. Horizon Europe is er dan ook op toegerust een significante bijdrage te leveren aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen via onderzoek en innovatie door universiteiten, kennis- en onderzoeksinstituten en innovatieve bedrijven.

Vraag 4

Deelt u de mening dat de coronapandemie laat zien hoe onmisbaar onderzoek, innovatie en wetenschap zijn, bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van tests en vaccins? Zo ja, hoe valt de miljardenkorting hiermee te rijmen?

Antwoord 4

Ja, ik deel de mening dat onderzoek en innovatie een belangrijke rol hebben om de coronapandemie te bestrijden. Zo heeft Nederland nationaal ruim € 47,5 miljoen bijgedragen aan onderzoek naar het coronavirus en de bestrijding hiervan.⁷ De coronacrisis heeft ook het belang van delen van onderzoeksresultaten en data (open science en open access) opnieuw bevestigd.

⁵ Kamerstuk 21 501-20, nr. 1575

⁶ Kamerstuk 22 112, nr. 2648

⁷ Kamerstuk 25 295, nr. 351

Ook op Europees niveau wordt de rol van onderzoek en innovatie in het herstel van de coronacrisis erkend. Daarom heeft de EU in het huidige MFK vanuit Horizon 2020 € 1 miljard beschikbaar gesteld voor onderzoek en innovatie ten behoeve van de bestrijding van de coronacrisis, waaronder ook vaccinontwikkeling. Daarnaast wordt vanuit het herstelinstrument *Next Generation EU* € 5 miljard beschikbaar gesteld voor onderzoek en innovatie om de gevolgen van de coronacrisis tegen te gaan. Zoals genoemd in de antwoorden op vraag 2 en 3 is er geen enkele sprake van een miljardenkorting op het budget van Horizon Europe ten opzichte van de huidige programmaperiode. Er zal juist meer geïnvesteerd worden in onderzoek en innovatie dan onder het huidige MFK. Nederland had graag een ambitieuzere uitkomst gezien, maar is tevreden met de gezette stappen.⁸

Vraag 5

Erkent u dat Nederlandse (jonge) wetenschappers dubbel geraakt worden, gezien de eerdere bezuiniging van € 4,4 miljoen op onderzoek en wetenschapsbeleid door uw ministerie en nu weer door de vermindering van het budget voor het Europees onderzoeksprogramma? Zo ja, hoe wilt u deze groep ondersteunen? Zo nee, waarom niet?⁹

Antwoord 5

Nee, ik ben niet van mening dat Nederlandse jonge wetenschappers dubbel geraakt worden. De EU zal in de periode 2021–2027 meer investeren in onderzoek en innovatie. Daarnaast zullen excellentie en impact de leidende selectiecriteria blijven voor Horizon Europe. Zo worden alleen de beste voorstellen op basis van onderlinge competitie gehonoreerd. In het huidige programma Horizon 2020 presenteren Nederlandse deelnemers uitstekend. De gemiddelde slaagkans van Nederlandse deelnemers in Horizon 2020 ligt met 17,4% boven het Europese gemiddelde van 12,7%. Gezien de gelijkwaardige opzet van Horizon Europe zullen Nederlandse deelnemers, waaronder jonge wetenschappers, dus naar verwachting ook profiteren van het gestegen budget voor Horizon Europe. Ook in Nederland stijgt zowel de begrote directe als indirecte steun van de rijksoverheid voor R&D en innovatie in de periode 2018–2024.¹⁰

Vraag 6

Kunt u in overleg met relevante organisaties uit de wetenschaps- en onderzoekswereld in kaart brengen welke onderzoeken door deze korting niet door kunnen gaan?

Antwoord 6

Het ligt niet van te voren vast welke onderzoeken en innovaties worden gefinancierd met middelen uit Horizon Europe. De verdeling van middelen vindt plaats op basis van open competitie op basis van excellentie en impact. Er is dus ook geen sprake van concreet onderzoek wat door het lager uitvallen van het budget van Horizon Europe ten opzichte van het Commissievoorstel niet kan plaatsvinden. Het verdere proces richting concrete onderzoeksaanvragen ziet er als volgt uit. Nu een MFK-akkoord bereikt is, zal onderhandeld worden over de budgetverdeling tussen de verschillende programmaonderdelen van Horizon Europe op basis van een voorstel van de Commissie daartoe. Op basis daarvan zullen werkprogramma's worden opgesteld waarin wordt vastgelegd voor welke thema's financiering beschikbaar is. Daarnaast zijn er middelen beschikbaar voor bottom-up onderzoek en (disruptieve) innovaties binnen de European Research Council (ERC) en de Europese Innovatie Raad (EIC). De Nederlandse belanghebbenden worden geconsulteerd door de Nederlandse overheid over deze werkprogramma's, zodat het zo goed mogelijk aansluit bij de kennis en expertise van de Nederlandse deelnemers. Zij kunnen vervolgens een aanvraag indienen voor middelen uit Horizon Europe in een open competitie.

⁸ Kamerstuk 21 501-20, nr. 1575

⁹ ScienceGuide, 17 september 2019 «OCW moet wederom bezuinigen» (<https://www.scienceguide.nl/2019/09/ocw-moet-wederom-bezuinigen/>)

¹⁰ Rathenau (2020), Totale investeringen in wetenschap in innovatie 2018–2024

Vraag 7

Wat gaat u doen om de gevolgen van deze miljardenkorting voor Nederlands onderzoek en Nederlandse wetenschappers te compenseren? Bent u voornemens extra geld in onderzoek en wetenschap te investeren?

Antwoord 7

Ik verwijs u naar het antwoord op vragen 3 en 5.

Vraag 8

Is de huidige coronapandemie juist niet een zwaarwegend argument om meer te investeren in wetenschappelijk onderzoek en het ontwikkelen van vitale kennis in Europa?

Antwoord 8

Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 4.

Vraag 9

Hoe kijkt u aan tegen de aangenomen resolutie van het Europees parlement waarin zij de voorgenomen vermindering van het budget op het Europees onderzoeksprogramma beschrijft als «dangerous in the context of a global pandemic (...) and jeopardise the future of the next generation of Europeans»?

Antwoord 9

Met het toegenomen budget voor Horizon Europe kan het programma adequaat blijven bijdragen aan het vinden van oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken en het versterken van het Europees concurrentievermogen, wat onder andere bijdraagt aan herstel uit deze crisis. Nederland had graag een ambitieuzere uitkomst gezien, maar is tevreden met de gezette stappen. In dat licht staat Nederland positief tegenover de genoemde investeringen en de stappen die zijn gezet om te komen tot een toekomstbestendige EU-begroting die inhoudelijk gemoderniseerd en financieel houdbaar is.

Vraag 10

Wat is de positie van de Nederlandse regering in de komende onderhandelingen met het Europees parlement specifiek op het gebied van onderzoek en innovatie?

Antwoord 10

In het nu bereikte MFK-akkoord zijn de politieke hoofdlijnen door de Europese Raad vastgelegd, maar is er nog geen sprake van een definitief MFK-akkoord. De Raad kan het MFK pas vaststellen na goedkeuring door het Europees parlement (EP). Naar verwachting zal het EP daarvoor een aantal aanpassingen voorstellen. Het Duitse EU-voorzitterschap zal hierover vervolgens namens de Raad met het EP onderhandelen. Voor Nederland blijft de inzet op een modern en financieel houdbaar MFK dat bovendien de lasten eerlijk verdeeld leidend. Deelverordeningen, waaronder op het gebied van onderzoek en innovatie, moeten integraal onderdeel zijn van deze inzet.